

(P-30) İSTANBUL'DA LİSE 2 ÖĞRENCİLERİ ARASINDA MADDE KULLANIMI VE CİNSEL DAVRANIŞLAR

F.Nazlı Erdoğan¹, Kültegin Ögel², Ceyda Yılmazçetin Eke¹, Sevil Taner¹

¹Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği

²Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Uzman Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi

nazli@yeniden.org.tr

GİRİŞ VE AMAÇ: Günümüzde riskli cinsel davranış ve madde kullanımı özellikle ergenlik dönemindeki gençlerin hayatını risk altına sokan iki temel faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Mullan ve ark., 2002). Yurt dışında madde kullanımı ve riskli cinsel davranış arasındaki ilişki birçok araştırmaya konu olurken, Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır. İstanbul’da Lise 2.sınıf öğrencilerinde cinsel davranış sıklığı ve madde kullanımı arasındaki ilişkiyi saptamaktır. **YÖNTEM:** Bu amaçla Ögel ve ark.’nın (2004) yürüttüğü “İstanbul’da öğrenciler arasında riskli davranışlar araştırması (GAR)” kapsamında toplanan verilerdeki cinsellikle ilgili bilgiler ile poster çalışması hazırlanmıştır. Söz konusu araştırma 15 ilçeden seçilen, 43 okul ve 104 sınıftaki 10. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmaya 1562 tanesi kız, 1870 tanesi ise erkek olmak üzere toplam 3483 lise II. sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu 21 bölümden ve toplam 238 sorudan oluşmaktadır. Ankette demografik bilgiler, gençlerin ilgilendiği aktiviteler, aile, arkadaş ve çevre özellikleri, okul yaşantısı ile ilgili sorunlar, cinsellik, sokakta çalışma, evden kaçma, kendine zarar verme davranışı, öfke, şiddet davranışı ve eğilimi, suç ve madde kullanımı, ihmal ve istismar, hastalıklar, intihar, travma ve sağlık alanlarına dair sorular yer almaktadır. Bu araştırmada GAR çalışmasının sadece cinsellik ve madde kullanımıyla ilgili bölümleri alınmıştır. Ankette, 7 adet cinsel davranışla ve 7 adet madde kullanımıyla ilişkili soru bulunmaktadır. Araştırma 2004 yılının Mart ve Mayıs ayları arasında uygulanmıştır. Anketler, her ilçede anketör olarak görevlendirilen ve özel olarak eğitilen rehber öğretmenler aracılığıyla yapılmıştır. Toplam 28 rehber öğretmen anketör olarak çalışmıştır. **BULGULAR:** Katılımcıların % 61,4’ü 16 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların % 28’i sosyoekonomik düzeyi düşük (600 milyon altı hane geliri) ailelerden geldiklerini belirtirken, %35,2’si sosyoekonomik düzeylerini bilmediğini belirtmiştir. Öğrencilerin % 12,3’ü madde kullandığını belirtmiştir. Madde kullanımına göre karşılaştırıldığında madde kullanan gençlerin cinsel ilişkide bulunma oranı kullanmayanlara göre 4.8 kat fazladır. Yine madde kullanan gençlerin hamile kalma ve bırakma oranları madde kullanmayanlara oranla 6.4 kat fazladır. Cinsiyetlere göre karşılaştırıldığında erkeklerin karşı cinsten arkadaş edinme, birisiyle çıkma, mastürbasyon yapma ve cinsel ilişkiye girme olasılığı kızlara göre daha yüksektir. Bunun yanında erkekler kızlara göre daha erken yaşta cinsel ilişkiye girmekte fakat daha çok korunma yöntemi kullanmaktadır. Erkeklerin karşı cinsten arkadaş edinme ve birisi ile çıkma olasılığı kızlara göre yaklaşık 1.5 kat fazladır. Erkeklerin karşı cinsle cinsel ilişkiye girme olasılığı 11.7 kat, mastürbasyon yapma olasılığı ise 63.1 kat daha fazladır. Kız öğrencilerin sadece %11’i mastürbasyon yaptığını söylerken bu oran erkeklerde %88.6’dır. Erkeklerin madde kullanımı kızlardan 1.7 kat daha fazladır. Bunun yanında okulda başarısı iyi olan erkekler kızlardan 3 kat daha fazladır. **TARTIŞMA VE SONUÇ:** Araştırma sonuçlarına bakıldığında, İstanbul’da Lise 2.sınıf öğrencilerin arasında madde kullanan gençlerin cinsel davranışlarının madde kullanmayanlara oranla daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bunun yanında erkeklerin cinsel davranışta bulunma oranlarının kızlara oranla daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu da erkeklerin özellikle cinsel davranış açısından risk altında olduğunu göstermektedir. Tüm bu veriler göz önünde bulundurulduğunda madde kullanan gençlere yönelik olarak cinsel davranış konularında daha fazla bilinçlendirme çalışması ve etkinliğin yapılması gerektiğine inanıyoruz.

KAYNAKLAR

1. Mullan HK, Duncan GJ ve Boisjoly J (2002). Evaluating the role of “Nothing to lose” attitudes on risky behavior in adolescence. *Social Forces*, 80 (3): 1005-1039.

2. gel K, Eke CY ve Taner S (2004). İstanbul'da öğrenciler arasında riskli davranışlar araştırması – Araştırma raporu- www.yeniden.org.tr.